24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6563 — 8 ՕԳՈՍՏՈՍ 1907 — ՇՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 12 ԲԷՃԷՊ 1325 — 21 AOUT 1907 — 24me année № 6563

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 40 Գրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 35 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԵԱԽՍԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرەولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ԵՕԶԷՖ ԵՕԱԽԻՄ
ԳԵՐՄԱՆ ՄԵԾ ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐԸ

Ծանր և տժգանելի հիւանդութեան մը զոհ գնաց ամսոյս 16ին (Ն. Տ.) Եօզէֆ Եօախիմ։ Արդէն հեռագիրներ գուժեցին մեծ ջութակահարին առառապդին հիւանդութեան պարագաները մայիսէն ի վեր, ուժաթափ և ուշաղուրկ ըլլալն և անոր կազդուրման մասին յոյս չի մնար։ Դերման երաժշտութեան արդի ամէնէն փայլուն դարդերէն էր Եօախիմ, որուն անունը միջազգային երաժշտական գրականութեան և մանաւանդ անգլիական ու գերմանական թերթերուն մէջ ամէնէն աւելի կը յիշուի։ Որո՞ւն յայտնի չէն անոր մեծահմաբաւ բուռնիները դէպի Լոնտոն և բազմերգ նուագահանդէսները Պերլինի մէջ։ Ջութակի այս հրաշալի վարպետը, այս գերման Սարասատը երկար տարիներէ ի վեր ամբողջ աշխարհի մէջ իբր ջութակահար անմրցելի բարձրութեան վրայ կեցած էր։ Եօզէֆ Եօախիմ, որ 1831 յունիս 28ին ծնաւ Բրէսպուրկի մօտ գանուող Ռիդդէէ գիւղին մէջ, արդէն մանկութեան միջոցին երաժշտական հրաշալիք մըն էր և իբր եօթը տարեկան մանուկ, իր վարպետին Ցերլաչինսքիի առաջնորդութեամբ մասնակցեցաւ նուագահանդէսներու և ջերմագէս ծափահարուեցաւ։ 1838ին Վիեննայի երաժշտանոցին մէջ աշակերտեցաւ Պէօմի, որ անոր բնատուր ձիրքերը կրցաւ կարճ ատենուան մէջ այնպիսի ձեւով մշակել որ Եօախիմ 1843ին բեմ ելաւ Վիբաոկարչիայի նուագահանդէսին և ապա կէվանտհաուզի մէջ ուշերմագէս գնահատուեցաւ ունկնդիրներ ընտրեալ երաժշտագէտ բազմութեան կողմէ։ Մինչեւ 1849 թուականը Եօախիմ մնաց Լայբցիկի մէջ, ուր այն ատեն Մենտելսզօն-Շուման երաժշտական դպրոցը կատարելագէս կ'իշխէր։ 1844ին ան մասնաւորապէս Պոցցիների, Էմսդի և Դաւիթի հետ Մաւրերի խումբին մէջ, անոնց հետ. ջութակի քառեակ մը կազմելով։ Լայբցիկէն Եօախիմ յաճախ գեղարուեստական ճամբորդութիւններ ըրաւ այլեւայլ կողմեր և նոյն թուին Մենտելսզօնի յանձնարարութեամբ նուագահանդէս մը տուաւ նոյն իսկ Լոնտոնի մէջ, ուր ի վերջոյ փայլուն յաջողութիւն մը գտաւ և հաստատուն ոճիկով պայմանագրուեցաւ ամէն տարի պարբերական նուագահանդէսներ տալու։ Այս նուագահանդէսին ներկայ էր նաև մեծ երգչան Մենտելսզօն, որ այն ատեն երկտասնամեայ հասուկ ջութակահարին համար հետեւեալ յայտնութիւնն ըրաւ. «Այս տղան այլեւս արուեստի տեսակէտով ուսանելիք չունի։ Պէտք է միայն հոգալ որ ան իր ներքին զարգացումը մշակէ, առողջութիւնը վրայ հսկէ և եղանակներ յօրինելու փորձեր ընէ։ Այն ատեն Եօախիմ այնքան մեծ արուեստագէտ կը դառնայ, որքան հրաշալի մանուկ մըն է այսօր»։ Ցաջողութեան և փառքի ճամբան բացուած էր մեծ գեղարուեստագէտին առջեւ որ 1849ին անուանուեցաւ նուագապետ Վայմարի մէջ, բայց գեղարուեստի «նոր գերման» ուղղութեան, որուն մարմնացումն էր Լիսդ, համակիր չէր և այս պատճառով չորս տարի հոն ընդունեց Հանսվէրի արքայական նուագապետութեան ու գեղարուեստագէտի տիտղոսը և նոյն քաղաքին մէջ ամուսնացաւ Օր. Ամալիէ Վայսի հետ, որ Օրերային մէջ հիանալի ձայնով օժտուած գեղարուեստագիտուհիներէն մէկն էր։ Տիկին Եօախիմ այնուհետեւ Օրերայէն հրաժարեցաւ և սկսաւ նուագահանդէսներու մէջ երգել և իր ամուսնոյն չափ համբաւ կը վայելէր, մանաւանդ Շուման հեղինակութիւնները եղական ըմբռնումով և գերազանց ինքնայատուկ առաւելութիւններով երգելուն համար։ Ինչպէս Եօախիմ անզուգական հեղինակութեամբ կը նուագէր Պէթովէնի կտորները, այնպէս ալ անոր կինը անմրցելի կատարելութեամբ կ'երգէր Շումանի կտորները։ 1868ին Եօախիմ իր կնոջ հետ Պերլին հրաւիրուեցաւ և նորահաստատ Երաժշտական Բարձրագոյն Հաստատութեան վարիչ կարգուեցաւ, որ անոր հսկողութեան ներքեւ ծաղկեցաւ և համաշխարհային երաժշտութեան ամէնէն կարեւոր կեդրոններէն մէկը դարձաւ։ Ջութակահարներու պատկառելի խումբ մը ժողվուեցաւ շուրջը։ Դաւիթի մահէն ետքը, Լայբցիկի տեղ Պերլին դարձաւ ջութակահարներու կեդրոն։ Եօախիմի արուեստը կատարեալ է և եթէ Սարասատի պէս գեղարուեստագէտ մը իր պերճութեամբ և բանաստեղծական կախարդիչ գունաւորումներով վարկեան մը կը հիացնէր, կը յափշտակէր, Եօախիմ իր վեհութեամբ և դասական հանդարտութեամբ ի վերջոյ յաղթանակ տարաւ։ Պէթովէնի կամ Մենտելսզօնի քսնչէրթօները, օրինակի համար, Եօախիմ միւս բոլոր համբաւաւոր դեղարուեստագէտներէն աւելի կատարեալ կերպով կը զարնէր։ Թէ՛ քառեակի և թէ՛ քօնչէրթոյի մէջ Եօախիմ համաձայն վարպետ մըն է և Պէթովէնի վերջին քառեակները Եօախիմի խումբէն աւելի կատարեալ ձեւով ոչ ոք կրցած է նուագել։ Եօախիմ ամէն տարի յուսաբերէն մինչեւ Զատիկ Լոնտոն կը մնար և այն տեղ Philharmonic Societyի և Բրիսդալ Բէյէյսի զարդը կ'ըլլար։ Եօախիմ համաշխարհային կարեւորութիւն ունեցող հեղինակութիւն չէ յօրինած։ Անոր գործերէն ամէնէն նշանաւորները գրուած են ջութակի համար։ Այսպէս Եօախիմ չինած է 3 քսնչէրթօներ, 6 կտորներ ջութակի և դաշնակի համար, քանի մը ouverture-ներ, Տէմիդրիսսէն և Հաղիլդէն կտորներ։ Եօախիմի երաժշտութիւնը իր յօրինած գործերէն դատելով, մեծ նմանութիւն ունի Շումանի գործերուն հետ։ Եզէֆ Եօախիմի անունն անմահացնողը ո՛չ թէ իր հեղինակութիւններն, այլ իր interprètationը եղաւ։ Եօախիմ մեծ համբաւ հանեց նախ նուագահանդէսներու ջութակահարութեամբ։ Անոր կազմած քառեակները նախ նոյն յաջողութիւնը չունեցան, որովհետեւ, մինչեւ իր օրերը ջութակահարներ կամ ջութակի սolիսդներ էին և կամ քառեակի անդամներ։ Այսպէս էրն Դարթիսիէն մինչեւ Բականինի և Շուբանէիկէն մինչեւ Պէօմ։ Եօախիմ կրցաւ երկու ասպարէզներու մէջ ալ հաւասար հեղինակութիւն վայելել։ 18 տարի առաջ մեծ և փառաւոր հանդէսներով կատարուեցաւ այս գեղարուեստագէտին յիսնամեակը և երկու տարիէն պիտի տօնուէր անոր եօթանասնամեակը։ Եօախիմի բազմաթիւ աշակերտներն ու համակիրները մեծ շուք տուին այս հանդէսներուն և այն ատեն ալ յաճախ չէշտուեցաւ թէ Եօախիմէն առաջ Լայբցիկ չատ աւելի գեղարուեստ երաժշտական վայր մըն էր, քան Պերլին, որ շնորհիւ անզուգական ջութակահարի ջանքերուն՝ շուտով առաջնութեան դափնին խլեց և աշխարհի շատ մը ընտիր երաժշտագէտներ ընծայեց։ Ջութակահարութեան թէ՛ մեքենայականը, հարցուց կրտսեր քոյրը։ Երթամ հասկնամ թէ ո՛ւր կը գտնուի փոքրիկը։

—Այսքան կանուխ ո՛ւր գացած կրնայ ըլլալ, ըսաւ Ճուլիա, քիչ մը ապչած։

—Ժամը եօթին մօտ է, պատասխանեց Ցանի, առանց ուրիշ բացատրութիւն տալու։

—Գնա՛, սիրելիս, ըսաւ հիւանդ կինը։

Ցանի դուրս ելաւ։

Հիանալի առտու մըն էր։ Ցանի յուզուեցաւ, բնութեան գեղեցկութիւնը դիտելով, վայրի ու ընտանի բնութիւն մը, տպաւորիչ և դալարագեղ, ուր անցուցած էր մանկութեան չրջանը։

«Ի՜նչ որ ալ պատահի, ըսաւ Ցանի մտովի, գոհ եմ որ այս կողմերը ճանչցուցի և սիրցուցի Էթիէնի։»

Վերին Մութիէ տանող ճամբէն սկսաւ յառաջանալ։

Երկու գիւղերէն ամէնէն բարձրը, այն որ ճամբուն վերջը կը յանգի, ոգեւորեալ ուքաղաքակիրթ կեդրոն մը կը ձեւացնէ։ Անշուշտ այդ կողմը ընկերներու հետ խօսք մէկ ըրած էր զբօսական պատայ մը, խաղ մը սարքելու կամ հունձքաղ մը ընելու համար Թերեւս, սկսած ըլլալով կեռասենիներու հունձքը։

Ճամբան դարձած տեղը, ակնոցը աչքերուն վրայ, չրջակայքը կը հետազօտէր, երբ մօտակայ մարգագետնի մը մէջ, դեռակին եզերքը կարծեց նշմարել Էթիէնի սիլուէթը։

«Նո՞յն ինքն է միթէ։ Բայց ի՞նչ կ'ընէ հոս։»

Առանց Էթիէնէ նշմարուելու՝ իր տեսածը ստուգելու համար, պտոյտ մը շուրջը դարձաւ, վարի գիւղի ճամբան բռնեց և գոհէ մը դուրս ելաւ, գրեթէ ազուն վրայ իյնալով, զոր կռնակէն նշմարեց։

Համբերատար ոգւով և համաչափ ներդաշնակութեամբ կը դարձնէր չուանագործին անիւը։

Տաքը կոխած ըլլալով իր թիկնոցակը հանած էր Էթիէնն։ Ցանէլայէ չապիկը կ'ուռենար և կարճ տաբատին վրայ կ'իյնար քիչ մը։

Ձերմակ յարդէ «ժան-պարթ» գլխարկ մը կը հովանաւորէր գլուխը։ Թուխ և մերկ սրունգները ի յայտ կուգային չիկագոյն գուլպաներուն մէջէն։

Օր. Ցանի, իր կարճատես աչքերովը, երեսուն մեթր հեռուէն չկրցաւ անմիջապէս նշմարել հայր Ժուանը, որ կանեփին թելերը կը ձգէր՝ տակաւ տակաւ ոլորուելու համար. իսկ կուրծքին վրայ բռնած էր ծրար մը կանեփ ու թելերը մատներուն վրայ կը քակուէին։

Թիէնոն պիտի կանչէր, երբ ակնոցը չտեսնելով ու մտքին առջեւ լուսաբանուեցաւ գործին չարժառիթը։

Ցեղակարծ գոլորշիներ մթնցուցին ակնոցին ապակիները։

Առանց բան մը ըսելու ետին դարձաւ աչքուժով և դէպի Ռօչպուաղ ուղղուեցաւ։

Քրոջը առաջին հարցման վրայ, նկարագրեց այդ տեսարանը, որ այնքան տպաւորութիւն գործած էր իր վրայ։

—Տեսնելո՞ւ էիր այդ բանը... մեր փոքրիկը իր ազուր սիլուէթով, վայելուչ դէրքով կեցած հայր Ժուանի առնիւն առջեւ։

Ցանի սկսաւ ծիծաղիլ, արցունքի երկու չեթեր զսպելէ յետոյ, հակառակ իր անդրդուելի փիլիսոփայութեան։

—Ձգեցէք որ չարունակէ այդ աշխատութիւնը, բացագանչեց Ճուլիա։

—Անշուշտ։ Դէթ այսօր։ Վաղը և ուրիշ տաեն կը խորհինք այդ մասին։ Պիտի ջանամ զինքը համոզել թէ կըրնայ այլապէս ծառայութիւն մատուցանել մեզի և թէ իրաւունք չունի այդքան ժամեր կորսնցնելու, քանի որ իր մասնաւորական մշակութիւնը չատ աւելի կարեւոր է, նոյն իսկ նիւթական տեսակէտով, քան թէ անմիջական փոքր չահը...

—Շա՜հ մի... Ամօթալից բան է հայր Ժուանը Թոչակ առնել։

—Ո՛չ, ո՛չ, Ճուլիա, ըսաւ Ցանի ժպտագին։ Շատ լաւ է այդպէս։ Կամքի այդպիսի մարդանք մը ընդհատելէ պիտի զգուշանամ։ Մնաց որ, չեմ ուզեր զինքը զրկել այդ յիշատակէն։ Զգէ՛ որ աշխատի... Ա՜հ, սիրելի՛ փոքրիկ, սիրելի՛ փոքրիկ։

Օր. Ցանի երկարօրէն չմառեց։ Հարկ էր Ճուլիան խնամել և առանին գործերով զբաղիլ, որպէս զի ատեն ըլլար Մօրէլի դղեակը երթալու։

Մինչ կէս օրուան ճաշը կը պատրաստէր, խորհելով որ կրնար Էթիէնը կանչել տալ մօտերը գտնուող տղու մը միջոցաւ, և ահա ներս մտաւ Թիէնոս։

—Մօրաքոյր Ցանի, մտահոգութեան մէջ էիր։

—Բայց... Տակաւ մտահոգութեան կը մատնուէի։

—Հիմա կը պատմեմ... Թոյլ տուր որ սեղանը չակելու մասին օգնեմ քեզի։ Անձեռոցները պիտի յարդարեմ եպիսկոպոսի մը պէս։

Ցանի կռահեց թէ տղան կ'ուզէր անակնկալ մը ընել իրեն։

Արդարեւ, երբ սեղան նստաւ ու անձեռոցը բացաւ, ձերմակ փոքր ծրար մը ինկաւ մէջէն, զոր հետաքրքրութեամբ քակեց։

Տաքը և հինգ սուսոց երկու դրամ ելան ծրարիկին մէջէն։

—Ի՞նչ է ասիկա, գոչեց պառաւ աղջիկը, մեծ զարմանք ձեւացնելով։

Աչքերը վեր առաւ և Էթիէնի գեղեցիկ դէմքին վրայ փայլող բերկրալի նայուածքին հանդիպեցաւ։

Օ՜հ, սև բիբերը ինչ աղուոր կ'երեւային աչքերու պայծառ թաղանթին և երկար թաւշամման թարթիչներուն միջեւ... Իսկ ձերմակ ճակատը կը պարզուէր մութ գոյն մազերու հարթ ու հեշտալքարուն տակ... Մաղկի մը երանգն ունէր... Եւ ի՜նչ աննկարագրելի ուրախութիւն մը կը տեսնուէր անոր դէմքին վրայ... Ի՜նչ հպարտութիւն ալ...

—Մօրաքոյր Ցանի, երեկուընէ ի վեր չահեցայ ասիկա... Ես չահեցայ...

Ժ.

ԴԺՈՒՌԱՐԻՆ ՀԵՏՔ ՄԸ

Սօլանժ տ'Էրքիւանսի իր սենեկապանուհիին հետ կը հասնէր Լիոնի կայարանը։

Հոսմէն մինչեւ Լիոն ճամբորդութիւնը ո՛րքան երկայն թուած էր մանկամարդ կնոջ։

Վերջապէս Բարիզ հասած էր, այն ընտանի քաղաքը, որ երբեմնի հոգին կը պարգեւէր իրեն, սիրող կնոջ հոգին, խելակորոյս կնոջ հոգին, մարմրոսի հոգին։

Տառապանքի յորձանք մը կ'աւերէր իր սիրտը, մինչ իր անցեալ կեանքը, Հոսմի թմրութեան ծոցը անէացած, իր մէջ կ'արթննար յանկարծ, ի տես փողոցներու, ի լուր ձայներու, բարիզեան օդին չնչումով—մանաւանդ այդ կայարանին չրջակայքը...

Սօլանժ ուժգնօրէն կը դիտէր, մարիկ կ'ընէր ու կը չնչէր։

Այդ դառն վերակենդանութեամբ կը գնուէր։

Բարիզ-Լիոն երկաթուղիի ընկերութեան գոց կառք մը, հեռագրով վարձուած, կոմսուհիին կը սպասէր կայարանին մէջ։

(Շարունակելի)

ԳԻՒՂԱՏՆԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԴԻՋ ՄԸ Ա.ՑԳԵՏՄԾԱԼՈՒԹԻՒՆ

Տաղաթաղի գրութեան կարեւորութիւնը.— Զայն ի գործ դնելու կերպը.— Ամերիկեան գրութեամբ հաստատուած այգեստաններու մէջ տաղաթաղի գրութիւնը գործադրելի չէ. — Այս պարագային մէջ արմատացած և պտուտատուած աղուրայից դերը.— Փոքր թղթակցութիւն։

Այգի մը ե՞րբան խնամալ հաստատուած ըլլայ, դարձեալ հոս հոն պարապ տեղեր, չբռնած որթատունկեր կրնան գտնուիլ, կամ թէ քանի մը տարի վերջը, բռնածներէն մէկ քանիները որ և է պատճառաւ կրնան չորնալ. այս պակասները ամբողջացնելու լաւագոյն միջոցը, տաղաթաղի դրութիւնն (sujprrմա, provignae)է։

Երբ մեր այգիին մէջ պակասներ տեսնենք, անոր չուրջը գտնուող որթատունկին ճիւղ մը ընտրելով, կը թողունք որ ան երկնայ. ամէնէն աւելի խաղող կրող ճիւղը ընտրելու. այդ ճիւղը մինչեւ ձմեռուան սկիզբները, 1½-2 մեթր երկարութիւն կրնայ տանալ. այդ ճիւղին վրայ առաջ եկող երկրորդական ճիւղերը հեռացնելու է, որպէս զի զուլաւոր ճիւղը լաւ զարգացում մը ունենայ։

Աշնան վերջերը, այդ ոստը կրող որթատունկէն մինչեւ պակսած որթատունկը նեղ, երկայն և 15-20 հար.մեթր խորութեամբ փոսիկ մը կը բանան. մեր ոստը, առանց արմատէն անջատելու այդ փոսիկին մէջ կը պառկեցնենք և ծայրը հողէն դուրս հանելով, քովը նեցուկ մը կը դնենք. գարնան սկիզբը, հողէն դուրս միայն 2 աչք ձգելով ոստին մնացեալ մասը կը կտրենք. այս գործողութիւնը ձմեռուընէ առաջ ալ կրնանք կատարել. միայն թէ այն ատեն գետնէն վեր թողուած 2 աչքը պէտք է հողով ծածկել ամբողջովին, որպէս զի ձմեռուան չափազանց ցուրտերէն և կամ գարնան ցողերէն չվնասուի։

Ցաջորդ տարին, այդ աչքերը կը սկսին բացուիլ և երկարիլ, թաղուած ոստը մէկ կողմէն արմատ կ'արձակէ. միւս կողմէն, մայր որթատունկէն ալ կը չարունակէ սնունդ քաշել. մինչեւ աշուն, ինքզինքը ապրեցնելու չափ, արմատի տէր եղած է արդէն. այն ատեն մայր որթատունկէն բոլորովին կ'անջատուն զայն կարելով։ Այս գործողութիւնը երկու տարի վերջը կատարելը լաւագոյն է։ Սա եւս չմոռնանք աւելցնելու թէ մայր որթատունկէն մինչեւ հողին մէջ երկարող մասին վրայ գտնուած աչքերը փրցնելու է հողին մէջ թաղուած ոստի կեղեւը մասամբ հանելով, փոսիկին մէջ աղբ դնելու, երբեմն ալ ջրելու է. այս կերպով, մաղաձեւ արմատներու արձակումը դիւրացուցած կ'ըլլանք։

Տաղաթաղի դրութեամբ գոյացած որթատունկը չուտով կ'աճի, կը զարգանայ և իր չուրջը գտնուած որթատունկերու հասութիւնը կը հասնի. Զրդ տարիին սկսիլ խաղող տալու ալ կը սկսի. մայր որթատունկէն երկարած ոստը, փոսիկին մէջ դիւրութեամբ պառկեցնելու համար, 1-2 հատ երկծայր կարճ նեցուկներ գործածել հարկ է։

Այգիի մը մէջ, ինչպէս ըսինք, որ և է պատճառաւ պակսած որթատունկերը ամբողջացնելու համար, տաղաթաղի դրութիւնը սքանչելի է. պարզ աղուրայի (usի չիկիf, bouture simple) դրութեամբ պակասները լեցնել անկարելի է. որովհետեւ 5-6 տարուան այգիի մը մէջ, հոս հոն անկուած պարզ աղուրաները չեն կարող զարգանալ. անոր չուրջը գտնուած որթատունկերը իրենց արմատներով և մանաւանդ իրենց ոստերէն գոյացած չուքով, արգելք կ'ըլլան՝ մեր անկած աղուրային զարգանալուն. այդպիսի այգիի մը մէջ պարզ աղուրայ մը անկելը և անկէ բան մը սպասելը ճիշդ կը նմանի արդէն մեծցած ոնտառի մը և կամ ծառատանի մը մէջ մատի հատութեամբ և այն ալ առանց արմատի ճիւղ մը անկելուն. հոս ալ ինչպէս ամենուրեք, կենաց պայքարը կը նպաստաւորէ դարձեալ արդէն մեծցած և զարգացածը, որով մեր անկածը, ուշ կամ կանուխ կը փճանայ և կամ թէ առանց զարգանալու, միշտ նիհար և վտիտ կեանք մը կ'ունենայ. հետեւաբար պարզ աղուրայի դրութիւնը ընդունելի չէ բնաւ։ Խնդիրը կը փոխուի, երբ կը գտնուինք այնպիսի կլիմայի մը մէջ ուր որթալուխիը երեւան եկած ըլլալուն համար, մեր այգին ամերիկեան դրութեամբ հաստատած ենք. այսինքն անոր արմատները ամերիկեան, իսկ վրան տեսակներ պատուաստած ենք. այս պարագային մէջ, եթէ պակասները ամբողջացնելու համար դիմենք տաղաթաղի դրութեան, բնական է որ, յաջորդ տարին պիտի ունենանք նոր որթատունկ մը, որուն թէ՛ արմատները և թէ ոստերը ամբողջովին տեղական եղած պիտի ըլլան. մեր այգին ամերիկեան որթատունկերու վրայ հաստատուած ըլլալով և միւս կողմէն անոնց վրայ որթալուխի գըտնուելով, ասոնք իրենց բնակութիւնը մասամբ կը փոխադրեն, տաղաթաղէ առաջ եկած նոր որթատունկին և կամ որթատունկերուն վրայ. արդիւնքը անխուսափելի է. որթալուխը կը փճացնէ այս վերջինները։

Ըսել է թէ ամերիկեան դրութեամբ հաստատուած այգեստաններու համար, տաղաթաղի դրութիւնը անգործադրելի է. այն ատեն կը մնայ մեզ աղուրայի դրութիւնը, միայն թէ՝ փոխանակ պարզ աղուրայի դրութեան հետեւելու, պէտք է արմատացած և նախապէս պատուաստուած աղուրաներ (fkofլիւ վի ալը չիլիf, bouture racinée et greffée) ընտրել, այսպիսի այգիի մը պակասները լրացնելու համար։

Մեր այգեգործ դասուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք, չեշտելով այս պարագան և յանձնարարելով իրենց, որպէս զի, իրենց այգիին յարմար մէկ մասին վրայ, քիչ չատ տարածութեամբ անկարան մը ունենան, որպէս զի հոն առաջ գալիք և պատուաստուելիք աղուրաներով ամբողջացնեն պակասները։ Մեր այս անգամուան ասուլիսին առարկայ ըրինք այս խնդիրը, որովհետեւ պատահեցանք այգեգործներու որոնք առանց նկատողութեան առնելու որթալուխի պարագան, կը հետեւին տաղաթաղի դրութեան, իրենց այգեստաններուն մէջ առաջ եկած պակասները ամբողջացնելու համար։

Ն. Գ. ԳԱԼՑՑԵԱՆ

ՓՈՐՔՐ ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

(Ա. Փ. Ատանա). — Եւրոպայի մէջ ընդհանուր կերպով ընդունուած է սա սկզբունքը թէ՝ ցորենը ինչպէս նաեւ բոլոր հացահատիկները պէտք է հնձել, ամբողջովին հասունցնելէն 7—8 օր առաջ. հակառակ պարագային, անոնք իրենց ծանրութենէն կը կորսնցնեն, որով հողագործը կը վնասէ։ Երբ հացահատիկները հասած են այդ վիճակին, անոնց հատիկները կրնան դեռ ճեղքուիլ եղունգով, այն ատեն կը սկսին հնձել և կապուած որանները կը թողուն մէկ քանի օր արաքն մէջ. այդ միջոցին, անոնց հասունութիւնը կ'ամբողջանայ։ Աղօրիքի յատկանալիք ցորենին և կամ միւս հացահատիկներուն համար, պէտք է հեռեւիլ վերեւ յիշուած սկզբունքին. բայց երբ այդ հացահատիկները իրր՝ հնացու պիտի գնացուն, պէտք է այն ատեն թողուլ դանդաղ որպէս զի իրենց արմատին վրայ ամբողջովին հասունանան. այս պարագան՝ բոլոր բոյսերու սերմերուն ալ կը պատշաճի։

(Կ. Ա. Պուլսա). — Խնձորէն գինի պատրաստելու արհեստը չատոնց ի վեր ի գործ կը դրուի Ֆրանսայի Նորմանտիա նահանգին մէջ, մեծ յաջողութեամբ. քանի որ ձեր կողմերը, այս տարի չափազանց առատ է խնձորը, դուք ալ կրնաք այդ կերպով օգտուիլ ձեր խնձորի ծառերէն. միայն թէ՝ ադկէ չինուած գինին սպառումը թերեւս դժուարութեանց հանդիպի առաջին տարուան մէջ, քանի որ ժողովուրդը դեռ վարժուած չէ անոր. այդ պարագային մէջ, գործին չը վնասելու համար, կայ միջոց մը. այն ալ այդ գինին թորոցէն (խսպիfskն չkfkf, distiller) անցընելն է. այս կերպով կ'ունենաք ընտիր օղի, որուն խնկարկուները այնքան առատ են ամէն տեղ, մանաւանդ ձեր կողմերը։ Խնձորէն գինի պատրաստելու արհեստին յատուկ գրքեր չեն պակսիր. ամէնէն ընտիրը և վերջին անգամ հրատարակուածը հետեւեալն է, La cidrerie, par M. J. Crochetelle. Librairie agricole, Paris. Այս պակերազարդ գործին գինն է 3 ֆրանք։

(Ա. Կ. Իզմիր). — Նուշին կեղեւները մեքենական միջոցներով արագապէս հանելու համար մասնաւոր մեքենաներ հնարուած են. կրնաք դիմել հետեւեալ հասցէներուն, պէտք եղած տեղեկութիւնները տանելու համար. Letang fils, 108 rue Vieille-du-Temple.—Savy et Jeanjean, 162 rue de Charenton.—Sommet, 5 rue Debelleyme. Բոլոր այս գործարանատէրերն ալ Բարիզի մէջ են։

(Գ. Բ. Էսիրնեկ). — Այո՛, հուազդիներն ալ ենթակայ են հիւծախտի. հիւանդութիւնը տարափոխիկ է. այդ մասին կասկած չկայ. գլխաւորաբար լեարդէն կրնայ հասկցուիլ այս սխալն գոյութիւնը. հետզհետէ բռնուող կենդանիները կը մաշին, կը նիհարնան և վերջապէս կը մեռնին։ Դարման պէտք չէ փնտռել, որովհետեւ չկայ, հանոցին մէջ գտնուած բոլոր կենդանիներն ալ առանց խնայելու, զոհելու է. պէտք է հիմնովին մաքրել, հանանելել հանոցը, տաք ջուրով, ծծումբ այրելով և պատերը լաւ մը կըրպատելով։

ՆՈՅՆ

ԿԵԱՆՔԸ՝ ԳԻՒՂԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԻՆՉՈՒ ՇԱՏԱԿԵՐ ԵՆ ԳԻՒՂԱՑԻՔ

Ա.

Գաւառներու մէջ, առածի կարգ անցած ուշագրաւ իրողութիւն մըն է գիւղացիներու չատակերութիւնը, որ ճշմարիտ հակապատկերն է քաղքեցիներու ափսոփ ախորժակութեան։ Գիւղային յատկանիշներու կարգն անցած են այլեւ ասոնք, բնորոշիչ հանգամանքներ, ուր մէկին ու միւսին ծագումն իսկ կը ճանչցուի, դիրքի զանազան փոփոխումներուն մէջ։ Ու իւրաքանչիւրը պէտք է իր ուղղութեան. գիւղացին՝ ուժգնութեան գրաւական կը հռչակէ իր չատակերութիւնը։ Գիւղացիին համար, նկարագրի մեծ արժէք մը կայ։ Ինչպէս ասոնք ամենուրեք, կենաց պայքարը կը նպաստաւորէ դարձեալ արդէն մեծցած և զարգացածը, որով մեր անկածը, ուշ կամ կանուխ կը փճանայ և կամ թէ առանց զարգանալու, միշտ նիհար և վտիտ կեանք մը կ'ունենայ. հետեւաբար պարզ աղուրայի դրութիւնը ընդունելի չէ բնաւ։ Խնդիրը կը փոխուի, երբ կը գտնուինք այնպիսի կլիմայի մը մէջ ուր որթալուխիը երեւան եկած ըլլալուն համար, մեր այգին ամերիկեան դրութեամբ հաստատած ենք. այսինքն անոր արմատները ամերիկեան, իսկ վրան տեսակներ պատուաստած ենք. այս պարագային մէջ, եթէ պակասները ամբողջացնելու համար դիմենք տաղաթաղի դրութեան, բնական է որ, յաջորդ տարին պիտի ունենանք նոր որթատունկ մը, որուն թէ՛ արմատները և թէ ոստերը ամբողջովին տեղական եղած պիտի ըլլան. մեր այգին ամերիկեան որթատունկերու վրայ հաստատուած ըլլալով և միւս կողմէն անոնց վրայ որթալուխի գըտնուելով, ասոնք իրենց բնակութիւնը մասամբ կը փոխադրեն, տաղաթաղէ առաջ եկած նոր որթատունկին և կամ որթատունկերուն վրայ. արդիւնքը անխուսափելի է. որթալուխը կը փճացնէ այս վերջինները։

Ըսել է թէ ամերիկեան դրութեամբ հաստատուած այգեստաններու համար, տաղաթաղի դրութիւնը անգործադրելի է. այն ատեն կը մնայ մեզ աղուրայի դրութիւնը, միայն թէ՝ փոխանակ պարզ աղուրայի դրութեան հետեւելու, պէտք է արմատացած և նախապէս պատուաստուած աղուրաներ (fkofլիւ վի ալը չիլիf, bouture racinée et greffée) ընտրել, այսպիսի այգիի մը պակասները լրացնելու համար։

Մեր այգեգործ դասուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք, չեշտելով այս պարագան և յանձնարարելով իրենց, որպէս զի, իրենց այգիին յարմար մէկ մասին վրայ, քիչ չատ տարածութեամբ անկարան մը ունենան, որպէս զի հոն առաջ գալիք և պատուաստուելիք աղուրաներով ամբողջացնեն պակասները։ Մեր այս անգամուան ասուլիսին առարկայ ըրինք այս խնդիրը, որովհետեւ պատահեցանք այգեգործներու որոնք առանց նկատողութեան առնելու որթալուխիի պարագան, կը հետեւին տաղաթաղի դրութեան, իրենց այգեստաններուն մէջ առաջ եկած պակասները ամբողջացնելու համար։

Ն. Գ. ԳԱԼՑՑԵԱՆ

ՓՈՐՔՐ ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

(Ա. Փ. Ատանա). — Եւրոպայի մէջ ընդհանուր կերպով ընդունուած է սա սկզբունքը թէ՝ ցորենը ինչպէս նաեւ բոլոր հացահատիկները պէտք է հնձել, ամբողջովին հասունանալէն 7—8 օր առաջ. հակառակ պարագային, անոնք իրենց ծանրութենէն կը կորսնցնեն, որով հողագործը կը վնասէ։ Երբ հացահատիկները հասած են այդ վիճակին, անոնց հատիկները կրնան դեռ ճեղքուիլ եղունգով. այն ատեն կը սկսին հնձել և կապուած որանները կը թողուն մէկ քանի օր արաքն մէջ. այդ միջոցին, անոնց հասունութիւնը կ'ամբողջանայ։ Աղօրիքի յատկանալիք ցորենին և կամ միւս հացահատիկներուն համար, պէտք է հեռեւիլ վերեւ յիշուած սկզբունքին. բայց երբ այդ հացահատիկները իրր՝ հնացու պիտի գնացուն, պէտք է այն ատեն թողուլ դանդաղ որպէս զի իրենց արմատին վրայ ամբողջովին հասունանան. այս պարագան՝ բոլոր բոյսերու սերմերուն ալ կը պատշաճի։

(Կ. Ա. Պուլսա). — Խնձորէն գինի պատրաստելու արհեստը չատոնց ի վեր ի գործ կը դրուի Ֆրանսայի Նորմանտիա նահանգին մէջ, մեծ յաջողութեամբ. քանի որ ձեր կողմերը, այս տարի չափազանց առատ է խնձորը, դուք ալ կրնաք այդ կերպով օգտուիլ ձեր խնձորի ծառերէն. միայն թէ՝ ադկէ չինուած գինին սպառումը թերեւս դժուարութեանց հանդիպի առաջին տարուան մէջ, քանի որ ժողովուրդը դեռ վարժուած չէ անոր. այդ պարագային մէջ, գործին չը վնասելու համար, կայ միջոց մը. այն ալ այդ գինին թորոցէն (խսպիfskն չkfkf, distiller) անցընելն է. այս կերպով կ'ունենաք ընտիր օղի, որուն խնկարկուները այնքան առատ են ամէն տեղ, մանաւանդ ձեր կողմերը։ Խնձորէն գինի պատրաստելու արհեստին յատուկ գրքեր չեն պակսիր. ամէնէն ընտիրը և վերջին անգամ հրատարակուածը հետեւեալն է, La cidrerie, par M. J. Crochetelle. Librairie agricole, Paris. Այս պակերազարդ գործին գինն է 3 ֆրանք։

(Ա. Կ. Իզմիր). — Նուշին կեղեւները մեքենական միջոցներով արագապէս հանելու համար մասնաւոր մեքենաներ հնարուած են. կրնաք դիմել հետեւեալ հասցէներուն, պէտք եղած տեղեկութիւնները տանելու համար. Letang fils, 108 rue Vieille-du-Temple

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԱՆՀԱՄՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՅ ՄԱՍՍԱՆ

Ուրբաթ օրուան նիստին մասնակցեցան Ռուսիոյ Հայոց Լուսաւորչական Ազգային Ժողովոյ Ներկայացուցիչներ՝ Գրիգոր Արծրունի, Գրիգոր Զարեհեան, Գրիգոր Ալիխանեան, Գրիգոր Ալիխանեան, Գրիգոր Ալիխան

առջեւ, խոնարհի աչակերտ Քայլ իր մէկ ընկերոջը հետ կասակ կ'ընէր։ Այս վերջինը հրեց Քայլն, որ նոյն պահուն անցնող Թրամուէյի կառքի մը տակ մնաց. անիւը սրունգին վրայէն անցնելով ճմլուեցաւ։ Վիրաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ երկու պաշտօնեաներ՝ Իպրահիմ ու Հաճի Ռիֆաթ էֆ.-ները, առջի օրը, Ալիք Մէրմէրի կողմը ուղեցին ձերբակալել Ահչէ անուն կին մը, որ գողութեան համար ամբաստանուած էր։ Ահչէ այդ պաշտօնեաներուն թեւերը մէկ քանի տեղերէն խածաւ, բայց վերջապէս ձերբակալուեցաւ։ Երկու ոստիկաններուն վէրքերը ծանր ըլլալով, կը դարմանուին։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԻՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՑԱԳԻՐ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՂ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Կարգ մը հարկատուներ, կարծելով թէ նամակի մէջ ներփակուած ստացագիրները ղերծ կը մնան Դրոշմի Օրէնքին 9րդ յօդուածին (թիւ 85) արամադրած դրոշմաւորութենէն, իրենց յանձնորդներուն ու թղթակիցներուն կը յղեն դրոշմաթուղթ չփակցուած ստացագիրներ։ Այսպէս Դրոշմի Օրէնքին դէմ զանցառութիւն մը կատարած կ'ըլլան այդ հարկատուները. նոյն օրէնքին համաձայն գրութիւններու արտաքին ձեւը կերպարանափոխ չըներ այդ պայմանները՝ դրոշմաթուղթի տեսակէտով։ Բացորոշ արամադրութեանց (յօդ. 1 և 9, թիւ 85) համաձայն, այն ամէն ընկալագիրներն ու ստացագիրները, որոնք իբր մուրհակ կը յանձնուին ուրիշի մը, դրոշմաւորելի ենթակայ են, բացի 27րդ և 79րդ յօդուածներուն մէջ կանխատեսուած գրութիւններէն։ Այդ օրինազանցութեան հետեւանքը կը կրեն այդ նամակներուն տակ ստորագրողները, որոնք ոչ է չահ չունին, նկատելով որ այդ մասին սահմանուած դրոշմաւորելը (յօդ. 9, թիւ 85) պարտին վճարել ամէն անոնք որոնց կը յանձնուին գրութիւնները (6րդ յօդուած, 3րդ հատուած)։ Հետեւաբար նամակագիրներուն ներելի է՝ դրոշմաւորելի գումարը անցընել անոնց հաշուին որոնց յղուած են այդ գրութիւնները։ Հանրային Պարտքի Վարչութիւնը ձեռք անցուցած ըլլալով դրոշմաւորելի զուրկ ստացագիրներ պարունակող նամակներ, ստիպուած է օրինազանցները հետապնդել և 38րդ յօդուածին մէջ կանխատեսուած տուգանքները գանձել։ Նմանապէս Վարչութիւնը պարաք կը համարի հարկատուներուն ուշադրութիւնը հրաւիրել Դրոշմի Օրէնքին համաձայնելու անհրաժեշտութեան վրայ, այս առթիւ յիշեցնելով թէ Օրենքին 50րդ յօդուածին համաձայն, կատարուած օրինազանցութեանց մասին տեղեկութիւն տուողները կը ստանան գանձուած տուգանքին կէսը։ Նաեւ այդ կարգի նամակներ ստացողները եւ բոլոր անոնք որոնց ձեռքը կրնան գտնուիլ այդ նամակները, շահ ունին տեղեկութիւն տալու ի վնաս ստորագրողներուն, միակ պատասխանատու՝ տուգանքներու մասին, 40րդ յօդուածին համաձայն։ Վերջապէս Վարչութիւնը կը ծանուցանէ հարկատուներուն թէ կրնան %-ին 5 զեղչով վճարել նամակներու մէջ ներփակուած ստացագիրներուն դրոշմաւորելը, արտասովոր դրոշմմի ենթարկելով նամակներուն մէջ դրուելիք թուղթերը, որոնք ստացագիր բովանդակելուն յիշատակութիւնը պէտք է կրեն։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստոս 1907 30—1

Ա Զ Դ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Բերա, Սէրիլ փողոց, թիւ 1

*Ուսումնարանին ԺԲ. տարեշրջանը պիտի սկսի առաջիկայ Սեպտեմբեր 3/16ին, երկուշաբթի օրը։ Աւելորդ է ասոր նշանակին և ծրագրին վրայ երկար հրապարակութիւններ ընել, վասն զի ծանօթ է արդէն պատուական ազգայնոց։ Խնամակալութեան միակ փոյթն ու ջանքն է՝ ընտրեալ պաշտօնէից և ուսուցիչներու ձեռքը, իրեն յանձնուած մանկուրն և երիտասարդաց լաւ դաստիարակութիւն մը տալ և հիմնական ու գործնական ուսմունք աւանդելով՝ զարգացընել անոնց մտաւորական կարողութիւնը։ Ուսումնարանին վարչութիւնը և դասաւանդութիւնները յանձնուած են, այս տարի ևս, միեւնոյն փորձառու դաստիարակներու և հմուտ ուսուցիչներու, սակայն ֆրանսերէն լեզուի ուսուցման աւելի յատ խնամք տանելու համար՝ ուրիշ նոր դասատու մը ալ բերուած է, որով ֆրանսացի ուսուցիչներու թիւը վեցի կը բարձրանայ։ Ատոնք չարաթը 100 ժամ կը դասախօսեն զանազան կարգերու մէջ։ Տղոց ծնողք կամ պաշտպանք կրնան դիմել Տնօրէնութեան՝ ամսոյս 20էն սկսեալ, ամէն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը մինչեւ կէսօր, իրենց զաւակներն արձանագրել տալու համար, ուր կրնան ստանալ նաեւ Ուսումնարանին տպեալ ծրագիրը։

Խնամակալութիւն

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍ. ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ

Բերա, 6/19 օգոստոս 1907 10—1

ԳԼԽԱՐԿ
ԴՕՏԻ
ՍԱՆՏՐ
ՁԵՌՆՈՑ-ԳՈՒԼԳԱՅ
ՖԱՆԷԼԱ
ՓՈՂԿԱՊ
ԹԱՇԿԻՆԱԿ
ԹԻՐԻՆԳ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
ԴԱԼԱԹԻԱ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՔԱՂ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՇՏՕՐԻՍԱՆ ՆԻՍՏԸ

Քաղաքական ժողովը գումարուեցաւ այս առաւօտ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Աշէան Տիրան պէյի։ Ներկայ էր անդամներուն մեծամասնութիւնը.— Յարութիւն էֆ. Ասլանեան, Տիգրան էֆ. Մանուկեան, Գէորգ էֆ. Աւշանեան, Տօքթ. Տիգրան պէյ Անէմեան, Տիգրան էֆ. Թօշաթեան, Մկրտիչ էֆ. Ասատեան և Վահան էֆ. Սաւրէնեան։

Ինչպէս յայտնի է, Վաքչական ժողովներն իրենց նիստերը երեք շաբթուան համար դադրեցուցած են տօնական օրերու պատճառով և ամառնային արձակուրդով, սակայն կարեւոր դատուած էր Քաղ. ժողովի սոյն նիստը, մասնաւորապէս Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան վերջնական կազմութեանը համար որուն պէտքը անհրաժեշտ դարձած է։

Ահաւասիկ ժողովին որոշումները.—

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կազմութեան համար յառաջագոյն ընտրելեաց ցանկ մը պատրաստուած, իսկ վերջնական ընտրութիւնը վերապահուած էր կրկին խորհրդակցութեան։ Քաղ. ժողովս այսօր վերստին նկատողութեան առնելով խնդիրը, և լսելով ընտրելեաց յանձնառութեան մասին արուած տեղեկութիւնները և անոնց տրամադրութիւնը, վերջնապէս լրացուց Հոգաբարձութեան ընտրութիւնը և անդամ կարգեց անոր.—

Յարութիւն Լէ. Ասլանեան
Արշակ » Դարակէօզեան
Մարդէն » Ճակոբեան
Տիգրան » Մանուկեան
Տիրան » Եիւմիւշկիւրտեան
Գէորգ » Էլմէնեան
Արսէն » Սաւրէնեան
Տօք. Տիգրան պէյ Անէմեան
Տօք. Սիմոն Լէ. Սեդրոսեան

∴ Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն քարոզիչը, քահանայից դասը և Թաղ. Խորհուրդի ներկայացուցիչները հաւաքական գրով մը յայտնելով որ Սկիւտարի եկեղեցեաց մատակարարութեան միացումը չէ կրցած ակնկալուած արդիւնքն առալ բերել, կը ներկայացնէին դրամական վիճակը և կը խնդրէին որ Թաղը վերածուի իր նախորդ ուրոյն վիճակին։ Ժողովը այս խնդրոյն նկատառմը վերապահեց Խառն Ժողովին, բայց որ և է անօրինութենէ առալ հարկ դատելով նաեւ նիւթական կացութիւնը ստուգել, որոշեց յանձնել Տնտեսական Խորհուրդին խնդրոյն ելմտական մասը քննելու և արդիւնքը տեղեկագրելու համար։

∴ Ժողովը զբաղեցաւ նաեւ յարաբերական խնդիրներով։

ՏՈՒԱՋԱՅՑՆԸ ԵՒ ՏԻՐԱՑՈՒՆՆԵՐԸ

Եռաձայնի դէմ տիրացուները կը շարունակեն իրենց ուղղակի և չեղակի պայքարը։ Մանգուսմ որ տիրացուներու օրական դարձած է, շատ մը յօդուածներ կը թեպէ և տիրացուներու ու ակրէտիներու բերնով կը խօսի։ Այսպէս Տ. Գ. ստորագրութիւնը կրող և ֆէդիքիզը «հայ քահանայ մը» անուանող անձը կը դարմանայ որ Արեւելք տիրացուներու միաձայնի մերձիկանութեան անկարելիութիւնը կը քարոզէ և միւս կողմէն իբր թէ Զիլինկիրեան եռաձայնը պարտաւորիչ ընել կ'ուզէ։ Այս ենթադրութիւններէն որքան առաջինը ուղիղ՝ նոյնքան երկրորդը սխալ է։ Յօդուածագիրը երբէք չի կրնար ապացուցանել որ մենք պահանջած ըլլանք թէ Զիլինկիրեան եռաձայնը պէտք է պարտաւորիչ դարձնել ամբողջ Հայ Եկեղեցւոյ համար։ Մենք որ և է բաղմաձայնի մը այդ ձեւով պարտաւորիչ դառնալուն հակառակ ենք, վասն զի մրցման խափանում առաջ կը բերէ։ Վերջին անգամ պիտի նախանձի եղեր Զիլինկիրեանին և իր գործերը ժողովով Եռաձայնի Ցանձնաժողովին պիտի զրկէ եղեր, որպէս զի հայ տիրացուները քննեն զայն։ Ինչ յանկնութիւն, Աստուած իմ. աշխարհահռչակ Վերոն ուրոպական երաժշտութեան ալիֆայէն և օմեկայէն դաղափար չունեցող հայ տիրացուներու առաջին պիտի ներկայանայ և իրեն համար պատիւ պիտի համարի Երմոգի և ընկերակցութեան դատաստանը։ Ինչպէս չյիշէ մարդ բարոյալից առանին գրար որ ուռեալով ուռեալով կով կ'ուզէ դառնայ։ Շնորհուն նակ քահանան չյիշեցներ եղեր թէ եկեղեցասէր ժողովրդեան եռաձայնի նկատմամբ ունեցած հակակրութիւնը ինչպէ՞ս կ'արտայայտուի։ Թո՛ղ կարդայ այն տանն նոյն իսկ Մանգուսմի մէջ լոյս տեսած Զիլինկիրեան և Եկմալեան եռաձայն պատարագներուն առաջին երգեցողութեանց նկարագրութիւնը և ժողովրդեան խուռն բազմութեամբ եկեղեցի դիմելը տեսնելով կը հասկնայ։ Յիշեալ թերթը առալ գովեց և փառաբանեց եռաձայնը. յետոյ միաձայնի պաշտպան հանդիսացաւ մեղանծանօթ պատճառներով և անբացատրելի փոփոխամտութեամբ. այժմ ալ խնդիրը անձնական դարձուց և քանի մը ձախողուածներու փոխարինութիւն մը ձեռք բերելու համար կը յարձակի Զիլինկիրեանի և Սինանեանի վրայ, քանի մը նախանձոտ տիրացուներու գործիք դառնալով։ Զատեսի ագահութեամբ և կեղծ բարեպաշտութեամբ «Նորեկ» մըն ալ ելեր դարձեալ Սինանեանի մէկ ոսկի առնելը կը չեղտէ։ Ձեր երաժշտապետ կոչած տիրացուները «Բանիւ Տեառն» կ'ապրին արդեօք և այնպէս կը կարծեն թէ Սինանեանի պէս երաժշտապետի մը համար մեծ բան մըն է մէկ ոսկիի դուարը։ Որքան ալ տիրացուները Բրիլովի առաւաւոր քօնսերը զարնեն և որքան ալ անոնք աչխատին եկեղեցական բարեղարդութեան սկզբունքի խնդիրը անձնական դարձնելու ճիգեր ընել, որքան ալ անոնք ստայօդ լուրեր հրատարակեն Զիլինկիրեանի և Սինանեանի նկատմամբ, այսուհանդերձ բարեպաշտ ժողովուրդը կը գնահատէ բաղմաձայնը և Ղալաթիոյ Դպրաց Դասը թաղէ թաղ կը հրաւիրուի հանդիսաւոր երգեցողութեանց համար։ Ահա՛ ապացոյց մը չեթ համակրութեան և գնահատութեան, որուն ո՛չ մէկ տիրացու արժանացած է։ Տիրացուները խիստ զայրացեր են նաեւ Տ. Զարմայր քահանայի դէմ, որ Եռաձայնի Ցանձնաժողովին Կրօն. ժողովէն մերժուած տեղեկագիրը չէր ստորագրած և այսպէսով ցուցուցած էր որ Ցանձնաժողովին բոլոր անդամներէն աւելի նախանձախնդիր է մեր եկեղ. երգեցողութեան բարեղարդութեան և տիրացուներու անձնական նկատումներուն կարեւորութիւն չէր ընծայած։ Գովելի է Տ. Զարմայր քահանայի այս ընթացքը և բոլորովին տխալ է Թերթի մը մէջ լոյս տեսած այն լուրը, իբր թէ Արժ Տ. Հայրը Եռաձայնի Քննիչ Ցանձնաժողովին մատուցուած տեղեկագիրը ստորագրած է։ Ինչպէս Սինանեան էֆ.ի երեքշոսկի առնելուն, նոյնպէս Արժ. Տ. Զարմայր քահանայի վերոյիշեալ տեղեկագիրը ստորագրելու մասին տիրացուներու հրապարակած սուտ լուրերը ապացոյց են թէ որպիսի՛ աղնիւ միջոցներով տիրացուները կը պայքարին բազմաձայն երգեցողութեան դէմ։

ԵԿԵՂԵՑԱՍԻՐ

ՈՒՐԴՆՑԻՆ, պատուական Թղթակից մը կը գրէ մեզ.—

Բաց ի մասնաւոր կարգ մը ազգայիններու չրջանակէ մը, ընդհանուր գոհունակութիւն պատճառեց այստեղ Ազգ. Պատրիարքարանի այն իմաստուն տնօրինութիւնը, որով տեղւոյն Առաջնորդ Տ. Անանիա վրդ. Հազարապետեանի գանգատանաց և քննիչ Տ. Փառէն վրդ.ի տեղեկագրութեան վրայ լուծեց Վիճակիս Դաւառական Ժողովը, որ մեծամասնութեամբ իրարու ազգականներէ ու համախոհներէ բաղկացած, անկանոնութիւններ գործեց վերջին քանի մը ամիսներու մէջ։ Դաղափար մը տալու համար թէ այդ Ժողով ըսուած միակողմանի մարմինը ո՛ր աստիճան իր ճամբան կորսնցուցած էր, չատերուն մէջէն կը բաւէ յիշել միայն հետեւեալը.—Նոյն Ժողովը տեղւոյս քահանայապետական խնդրոյն առթիւ մարտ 23ին տեղեկագիր մը ուղղելով Ս. Պատրիարք Հօր, անոր մէջ քաղաքիս քահանաներէ մէկին համար հետեւեալը կը գրէր.

«Տ. Մեսրոպ քնոյ. Մեսրոպեան.— ժամանակին դերձակութենէ եկած ու չընորհուելով ձեռնադրուած. կատարեալ անուս, յամառ և կամակոր. թշնամի՝ մանաւանդ իգական սեռի կրթութեան, ենթակայ սեւամղձի հիւանդութեան, զոր իր իսկ ստորագրութեամբ խոստովանած է՝ ակէ առալ Առաջնորդ Հօր ուղղեալ գրութեամբ մը։ Կը զբաղի աւելի վաշխառութեամբ, երկրագործական չահագրգռութեամբ և երբեմն ալ դերձակութեամբ քան իր ծուխերու հոգեւոր շինութեամբ.»

Մեր այդ լուծեալ Դաւառ. ժողովը՝ յիշուած քահանայի մասին՝ այն ծանր դատապարտագիրը՝ որ հիմա Պատրիարքարանի դարակներուն մէջ կը հանգչի, կեղծ. Վարչութեան զրկելէ յետոյ՝ քանի մը չաբաթ առաջ՝ Ցունիսի մէջ ալ առանց Առաջնորդի՝ կամ Քնիչի ներկայութեան ապօրինի նիստ մը ձեւացնելով՝ Առաջնորդական փոխանորդ ընտրեց... իր ծանրագոյն դատապարտած այդ միեւնոյն քահանան. միայն այն «առաքելութեան»ը համար՝ որ անհաչիւ գործիք մը կրնայ ըլլալ Առաջնորդին հակառակորդներուն ձեռքը։ Սակայն այդ նոյն մասնակցող ժողովականները՝ յաջորդ առաւօտուն իսկ ուրիշներու դիտողութեանց վրայ, ստիպուեցան չեղեալ նկատել այդ ապօրինի ու անպատեհ որոշումը, որով կը կարծէին Առաջնորդին պաշտօնավարութեան վերջ տուած ըլլալ։ Հիմա հանրութիւնը իրաւունք չունի ըսելու. ճամբան կորսնցուցած այդ Դաւառ. ժողովը՝ կամ իր տեղեկագրով այդ ծանր դատակնիքը դրոշմելու չէր խեղճ տէրտէրի ճակտին, և կամ զգուշանալու էր յետոյ խաղալիկ ընտրութեամբ մը խօսքի առարկայ դարձնել զայն։ Ահա իր այս անխառնուկ երանգով ճանչցուած Դաւառ. ժողովն էր որ իրաւամբ լուծման դատապարտուեցաւ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան կողմէ։

ՀԱՅՈՑԵՐՈՎ. կը ծանուցանենք թէ Մասիս գրական չաբաթաթերթը, որ քանի մը չաբաթէ հետէ դադարման դատապարտուած էր, Տպագրական Տեսչութեան կողմէ արտօնուած է հրատարակուելու։

ԼԻՒՈՆ ԷՖ. ՍՐՍԳՊԵԱՆ, Բերիի մեր Թղթակիցը, որ իր կրթական, եղեղբայրական ու բանաստեղծական յօդուածներով գրանատելի աչխատակցութիւն մը նուիրած է Արեւելքին, երկար տարիներէ ի վեր, այս անգամ ուսուցչական պաշտօնով փոխադրուած է իր նախկին պաշտօնավայրը՝ Տիարպէքիր, ուրկէ պիտի չարունակէ մեզի աչխատակցութիւնը։

ՄԻԽԹԱՐԵԱՆ ՄԻԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Հռոմայ Պապին ուղղակի միջամտութիւնը՝ Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութեան ներքին գործերուն մէջ, կը չեչտուի Հ. Մինաս վրդ. Նուրիխանեանի պապական հրամանով իր պաշտօնէն հրաժարեցուցմամբը։ Պապական և Միաբանական որոշմամբ կատարուած պաշտօններու առժամեայ փոփոխութիւններն են հետեւեալները, որոնցմէ մէկ քանին ծանուցած ենք նախապէս։ Դատարդիւղի վարժարանին տեսուչ Հ. Յովհաննէս վրդ. Թորոսեան Վենետիկ փոխադրուած է,— ուր պիտի ուղեւորի ի մօտոյ,— իբրեւ տեսուչ Մ.-Ռափայէլեան վարժարանին, Սաղբզ-Աղահի Մխիթարեան վարժարանին տեսչութիւնը յանձնուած է Հ. Ե. Տայեցի վրդ.ի։ Մխիթարեանց Կ. Պոլսոյ ճիւղին մեծաւոր-տեսուչ նշանակուած է Հ. Յ. Տիրոյեան վրդ.։

Թէ՛ Պապական միջամտութեան առթիւ՝ վանքին գործերուն մէջ և թէ միաբանութեան կեդրոնին մէջ վերջին մէկ տարուան միջոցին անցած դարձածներուն առթիւ,—ինչպէս Սարբեան Վրդ.ին դերբանման զգոնումը և անոր յաջորդող պարագաները,— Մխիթարեանց ծերունի Աբրահամը՝ Կիւրեղեան Գերապայծառը կրնար աւելի կարուկ ընթացք մը բռնել, և ուշչագի հսկողութեամբ կանխատեսել անկանոնութիւնները. սակայն իր յառաջացած տարիքին պատճառաւ չէ կրցած պէտք եղածն ի գործ դնել ժամանակին։ Այս կացութեան համար ոչ նուազ պատասխանատու են «Առաջակայից» ժողովին անդամները Հ. Գրիգորիս Ճէլալեան և Հ. Սամուէլ Թանթարեան և երկու ուրիշ վրդ.ներ, որոնք անտարբեր գտնուած են։ Սովորաբար վանքին տնտեսական և ուսումնական գործերը կը տնօրինէ «Առաջակայից» ժողովը։ 1908ին, մայիս և յունիս ամիսներուն մէջ, Միաբանական ժողով պիտի գումարուի՝ ընտրելու համար «Առաջակայից» ժողովին անդամները, Աթոռակալը, Միաբանութեան Պոլսոյ ճիւղին մեծաւորը, Դատարդիւղի և Վենետիկի վարժարաններուն տեսուչները, վանքին մէջ նորընծաներու և ուսանողներու տեսուչները, Հռոմի գործակալը, տպարանի տեսուչը և այլն։ Կը յուսանք թէ Միաբանական ժողովը արժանաւոր անձեր կ'ընտրէ՝ Վենետիկի վանքին ու Միաբանութեան շահերը աւելի ազդու կերպով պաշտպանելու համար և այլ ևս պէտք չի մնար Վենետիկի լատին Պատրիարքին հսկողութեան և միջամտութեան, Վատիկանի Միաբանութեան ներքին գործերու մասին տուած հրամանները իրագործելու համար։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՀԱՅՈՒՍՏԱՆ ԱԼ. ԴՐԱՄՈՎ.

Սրատաճիլիկ տեսարանի մը, որուն ներկայ գտնուեցայ, վրաս ունեցած տխուր ազդեցութեան տակ՝ կը գրեմ սա մէկ քանի տողերը, ի սէր տանկին։

Բանկալթիի ցած և խարխլած տուներէն մէկին մէջ, անկողնին մէջ պառկած է քսանամեայ հիւանդ աղջիկ մը որուն մարին վերեւ կը հսկէ վշտակիր մայրիկը՝ չրջապատուած բարեկամներէ, որոնց լալագին աչքերէն յայտնի կ'երեւի թէ մահամերձ վիճակ մը ունի տառապալը։

Իրենց նիւթականին վրայ չեմ ուզեր ծանրանալ, գիտնալով թէ ամէն անոնք որոնք տեղեր ունեցած են այցելելու այդպիսի թաղեր ի տես այդ փայտաչէն խրճիթներու, կ'ըսեն իւրովի «Ահա՛ աղքատ ընտանեաց բնակավայրեր...» Գուցէ անանկներ ալ գտնուին հոն։ Ո՞վ գիտէ։

Բժիշկը հաղիւ քսան օրն անգամ մը կ'երեւի խեղճ աղջկան դրան առջեւ, և այն ալ ինչ մեծ զոհողութիւններով, ու չի կրնար դժբախտաբար ճանչնալ հիւանդութիւնը։ Բայց ցաւը կը սատկանայ տակաւ՝ հիւծելով ենթական։ Վարպետ բժիշկի մը այցելութիւնը անկարելի է իրենց, այնպիսի վիճակի մը մէջ, ուր հիւանդը անհրաժեշտ պէտք պիտի ունենար անոր զոնէ օր ըստ մէջ։ Եւ այսպէս կը մաչի, կը հատնի յուշիկ՝ կեանքը տարբախտ աղջկան։ Նոյն այս կացութեան մէջ այցելեցէք իրեն։ Եւ հաղիւ թէ դուռը բացուած՝ սա խօսքերը կը լսեմ որ մատուան հիրաններէն ազատելու ամէն ճիգ ի գործ դնող հիւանդ աղջկան բերնէն կցկտուր կը թափէին։— «Զարհ'ս մայրիկ...հեմիմը տիրս չի հասկցա... Սմէնախրկիչը բերէք... Աստուածամարը կ'ուզեմ մայրիկ... ան պիտի տայ իմ բժշկութիւնս... Աստուածամարը բերէք մայրիկ...» — «Հիմայ, աղջիկս, հիմայ, կը պատասխանէ՝ մայրը արտասուաթոր»։— Կ'անցնին երկու երկար ժամեր, և մինչ դուրսը նստած հիւանդին վրայ խօսելու զբաղած ենք, ներսէն կը լսեմ։— «Ո՞ւր է Ամենափրկիչը մայրիկս... ինչո՞ւ չէք բերեր կոր... ան պիտի բժշկէ ինծի... չուտով բերել տուէք»։

Խուլ ձայն մը՝ որ իր մօրը ըլլալը կը գուշակեմ, կը պատասխանէ իր զաւկին, բայց ի՞նչ...։ Չի լսուիր...։

Եւ տեսնելով թէ տակաւին կ'ուշանան հիւանդին փափաքը կատարել՝ մեղմիւ կը մօտենամ առաւպեալին մօրը և կը հարցնեմ։

—Հանըմ ինչո՞ւ Տիրամօր պատկերը բերել չէք իտար...։—Նայելով, կը պատասխանէ հէգ կինը. ինսո՞ր բերել ասնք. է՞ն քիչը է՞ն քիչը երկու մէճիտիէ կ'ուզեն, ես իսկ ճեպս...»։

Աչքերս կը լենան այս առարկութեան հանդէպ և մինչ կը պատրաստիմ մեկնելու՝ ներսէն կը լսեմ։— Մ'խ մայրիկ..., չարէ՛ս մայրիկ...Աստուածամայրը...»։

Հաւատացէք, մարդ հաղիւ երբեմն կը պատահի, իր հաւատքին այսպէս ներտիւփարած հոգիի մը՝ որուն արտայայտիչ խօսքերուն առջեւ նոյն իսկ մեր կրօնաւորները պիտի նախանձէին։ Եւ որքան մեծ ուվսեմ է հաւատքի և կրօնքի զօրութիւնը, նոյնքան դառն և ցաւալի է տեսնել նոյն այդ կրօնքն ու հաւատքը դրամով փոխարինուած։

Խեղճ աղջիկ, քու բժշկութիւնդ, կեանքդ հաւատքդ կը յուսաս, ապաքինումդ Տիրամայր Աստուածածնէն կաղնկնկաս, մինչ զայն քեզի ցոյց տալու՝ անգամ մը կուրծքդ վրայ սեղմել և զայն համբուրել տալու համար, քեզմէ դրամ կը պահանջեն և դուն այդ հատուցումը ընելու անկարող՝ կը զրկուիս այդ գերագոյն մխիթարութենէն։

Իցէ՛ թէ քու ճշմարիտ և կենդանի օրինակդ ի գրոտ չարժէր այդ տնօրինութիւնը ի գործ դնող անձերն և այսուհետեւ չի զրկեին տանկն ու աղքատը այդ հոգեկան բժշկութենէն որուն յաճախ կը յաջողէ մարմնական ապաքինումը...։

Բանկալթի ԱՇՈՏ ՔԻՖԱՊՃԵԱՆ

Ծ. Խ.— Նամակագրին գանգատը, որ զուտ մարդասիրական զգացումէ մը կը բղխի, տեսակին մէջ առանձին չէ և յաճախ լսուած են սանկ տարբեր իրողութիւններ որոնց վրայ կ'արժէ ուշադրութիւն դարձնել։ Քանի որ հաւատացեալ ժողովուրդը, և մանաւանդ բարեկեցիկ դասը իր առաջնորդներն անպակաս կ'ընէ եկեղեցիներուն, փոխադարձաբար չքաւոր և հիւանդ ընտանիքներու կողմէ ինդրուած ատեն, պէտք չէ զլանալ անոնց Ամենափրկին, Խաչին ու Աւետարանին մխիթարութիւնը, մահամերձին մտքին քով տանելով զոյնս։

ԱԶԳ.— Թաղիս Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյն ազնախմբութեան առթիւ, Պարտ. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկ. Ճէվահիրճեան հրաւիրուած է հանդիսաւոր Պատարագ մատուցանել, յառաջիկայ կիրակի առաւօտ, Ս. Աստուածածնայ ատենի առթիւ, զոր ի դիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան կը փութանք ծանուցանել։ Սկզբնաւորութիւն Պատարագի ժամ 1½ (Հ. Թ.)։

Ի դիտաց Թաղ. Խորհրդոյ Պէշիւքտէրէի

Ա.տենադպիր Ա.տենադպետ
Կ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԱՒԵՏԻՍ ՄԻՐԱՍԵԷՏԻ

Ստացանք երեք հատորներ, Ա. Յակոբ Պօյաճեան Տպարանէն ի լոյս ընծայուած, —ՏԻՏՈՍ, խաչին մէկ ընկերը (Աւետարանի ծանօթութիւն) հեղինակ Ցիլրէնս Մ. Քինզլի, անգլերէնէ թարգմանուած, որ Ամերիկայի մէջ մասնաւորապէս դեռատի ընթերցողներու ուշադրութիւնը դրաւած գործ մըն է,— ԶԻՆԱՑԻ ԵՐԻՑ ՀՇԻՒ կենսագրութիւնը, նոյնպէս անգլերէնէ թարգմանուած և, ԲՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ, հեղինակութիւն Վեր. Յ. Գ. Դրիգորեանի։ Սոյն վերջին հատորը ասկէ առաջ թուրքերէն լեզուաւ հրատարակուած էր, և այս անգամ հեղինակը հայերէն լեզուով ալ կը մատուցանէ զայն Աւետարանական եկեղեցիներուն։ Սոյն երեք հատորներն ալ լոյս ընծայուած են մաքուր տպագրութեամբ և գեղեցիկ կազմերով։ ԵՐԻՑ ՀՇԻՆ կը պարունակէ նաեւ պատկեր մը ու Զինաստանի քարտէս մը։

Ս. ՓՐԿԶԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Յովակիմ էֆ. Սթամպոլչեանի յուշարձանոյն առթիւ փոխն ծախսպակի 540 դրուշ նուիրած են Հիւանդանոցիս Աւրի Տիկին Եղիսաբեթ Ց. Սթամպոլչեան և որդիք։

(Հոգաբարձութիւն)

ՆԵՐԱԾ ԱՌՈՒԳ

Պոլսոյ դպրոցներու Տեսուչները թող դան Պարզ Ալի Ճատտէի, թիւ 47, մեր մատնաշէնն ստանալ նոր հրատարակուած գիրքերու նմոյշները։

ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌԱՍԻԱ, 20 օգոստոս.— Հրապարակը ընդհանուր կերպով լաւ է։ Ցիրանական ռանդը իյնալու հակամէտ է։ Մինչդաշին արժէթուղթերու գիները դպալի կերպով բարձրացած են, մանաւանդ Օամ. Միացեալը որ 94 փակուեցաւ, մինչդեռ առջի օրը 93.40 էր։ Սպանիական արտաքինը հաստատուն է, դրամի սակը բարւոքած ըլլալով։ Ռուսական արժէթուղթերը կը բռնուին։ Բրէյտի Լիոնէի բաժնեթուղթերը 1158ի բարձրացան։ Ռիո Թինթոն համեմատաբար հանդարտ է, վասն զի Լոնտոնի մէջ պղինձի գինը մէկ ոսկի բարձրանալով 15.10 եղած է։ Ռիո Թինթոն 30 ֆր. վրայ դնելով 1834ի բարձրացաւ։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ ոգեւորութիւն չի տիրեր։ Նիւ-Եորքի մէջ հակումները լաւ են, ինչպէս նաեւ ամերիկեան երկաթուղիներու բաժնեթուղթերը։ Հարաւային Ափրիկէի արժէթուղթերուն վրայ գործ չկայ։

ՄԱՐԻՒՆՊԱՏ.— Էտուարտ Թագաւորը, այսօր, ընդունեց Ցիրանայի նախարարապետ Պ. Բլէմանսոն, զոր վաղուան համար ճաշի հրաւիրեց։ Պ. Բլէմանսօ հինգշաբթի Բարիզ պիտի դառնայ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Ցիս Պիւլով իշխանը Նորտէրնէյ հրաւիրեց Պերլինի ֆրանսական դեսպան Պ. Ժիւլ Քամպոնը։

ԲԱՐԻԶ.— Պելճիքայի Թագաւորը և Աւստրիոյ արշիդուքսը, այսօր, Բարիզ ժամանեցին, ուր մէկ քանի օր պիտի մնան։

— Սիամի Թագաւորը, Նախագահ Պ. Ֆալիէռի հրաւէրով, այսօր Ռամպուլիէ գնաց։ Հանդիսական սեղան մը տրուեցաւ և գիշերն ալ շքեղ հանդէս մը։

ԲՈՍՏՈՒՊՈՒՐԻ.— Կը հերքուին այն զրոյցները թէ Ռուսիոյ երմական նախարարին արտաքսման ուղեւորութիւնը վերաբերութիւն ունեցած ըլլայ ռուս կառավարութեան կողմէ կատարուելիք փոխառութեան ծրագիրներու և կամ ընդհանուր կերպով երմական գործառնութեանց։ Երմական նախարարը այդ ուղեւորութիւնը կը կատարէ կազդուրուելու համար։

— Ասդրախանի մէջ քոլէրայէ 11 նոր դէպքեր պատահեցան և Սամարայի մէջ ալ 10։ Բոլէրան նաեւ ճաթաւած է Պլոնկ ու Վոլկա գիւղերուն մէջ։ Բէնսայի ու Թըվէրի մէջ և Վոլկայի վրայ գտնուող մուս քաղաքներուն մէջ կանխահոգ միջոցներ ձեռք առնուեցան։

ՀՌՈՄ.— Մէսինայէն կը հեռագրեն Ճորնալէ տ'Իդալիայի թէ իտալական նաւատորմին ռազմախօրհներուն ատեն Իտուարտ Թագաւորը Մէսինայի ջուրերուն մէջ պիտի հանդիպի Իտալիոյ Թագաւորին։

ԲԱՐԻԶ.—Լիպենդէն կ'ըսէ թէ Էտուարտ Թագաւորը հետամուտ է դաշնադրութեան մը կնքելուն, որ եւրոպական տէրութեանց համար խաղաղութիւնը ապահովէ Լա Հէի Դեսպանախորհուրդներուն չգումարուած միջոցին։ Նոյն թերթը կը կարծէ թէ վերջին համաձայնութիւնները և տեսակցութիւնները այդ նպատակը ունէին։

ՀՌՈՄ.— Քարրիերէ տելլա Սերա կ'իմանայ թէ մօտերս եւրոպական բոլոր Պետութեանց միջեւ համաձայնութիւն մը պիտի գոյանայ յիսուն տարուան չրջանի մը մէջ սպառազինութիւնները սահմանափակելու համար։ Պետութիւնները նաեւ յանձն պիտի առնեն գաղթային նոր ստացումներ չկատարել, առանց ընդհանուր հաւանութեան։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ Աւստրիայէ ու Գերմանիայէ զատ

ՎԵՐՋԻՆ ՕԳՏԱԿԱՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՄԸ ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՑ

Ա.ՆԳԼ. ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Մահմուտ Փաշայի ծաղարարին դիմաց, աղբիւրին վերեւ.

Վաճառատան հաստատումէն ի վեր մեր յարգոյ յաճախորդներէն յարգ և համբաւով գնած ըլլալով, Պայրամի և տոնական օրերու առթիւ, Եւրոպայի ամէնէն համբաւաւոր գործարաններուն արտասովոր յանձնարարութիւններ եղած են ձմեռնային կերպասներու մասին և ի մտոյ մայրաքաղաքս պիտի հասնին։ Որոշած ենք շատ ժան գնով ծախել վաճառատան մէջ գտնուած ամրան կերպասեղէնները, քուրձ ու ծրար։ Միայն քանքմէկ or պիտի տուէ այս արտասովոր զեղչով վաճառումը և յուլիս 31էն պիտի սկսի։ Ծանօթ ըլլալով մեր ապրանքներուն տոկունութիւնը, նրբութիւնը և նոր ձեւերը, կը յուսանք թէ մեր յարգոյ յաճախորդները պիտի փութան մեր վաճառատունը այցելել։ 10—4

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Իլ. Տարեշրջան 1907—1908

Վարժարանիս Իլ. տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտ. 1ին։ Նորեկ աշակերտներու մուտքի քննութիւնները տեղի պիտի ունենան օգոստոս 27/1 սեպտեմբերին։ Դասերը կանոնաւորապէս պիտի սկսին սեպտ. 3ին, Բշ. օր։

Վարժարանս իր եօթնամեայ դասընթացքով ունի երկու բաժին. Ա. Ուսումնական, Բ. Արհեստագիտական։

Ուսումնական բաժինը իր ծրագրով կը համապատասխանէ Եւրոպայի միջնակարգ վարժարաններուն։

Ուսմանց առարկաներն են.

1. Կրօն և քարոյագիտութիւն։
2. Հայերէն, Թուրքերէն, Ֆրանսերէն և գերմաներէն լեզուները։
3. Պատմութիւն և աշխարհագրութիւն։
4. Բնագիտութիւն, տարրաբանութիւն և բնաբանութիւն։
5. Թուաբանութիւն, գրահաշիւ, երկրաչափութիւն, եռանկիւնաչափութիւն և տիեզերագիտութիւն։
6. Նախագիծեվիք օտ. իրաւագիտութեան, գիւղատնտեսութեան, մանկավարժութեան և առողջաբանութեան։
7. Գծագրութիւն և գեղագրութիւն։
8. Երգ, դաշնակ, ջութակ, ձեռական աշխատութիւն և մարմնամարզ։

Գերմաներէնի, մանկավարժութեան, դաշնակի և ջութակի դասերը կամաւոր են թոշակաւոր աշակերտներու համար։

Արհեստագիտական բաժնի աշակերտները կը հետեւին ուսումնական բաժնի երեք դասարաններուն, եթէ տարիքի անյարմարութիւն չունին։

Արհեստագիտական բուն բաժինն ունի չորս տարուան ընթացք։ Ուսանելի արհեստներն են կահագործութիւն և կոպիտ բարութիւն իրենց հիւղերով հանդերձ. կազմարարութիւն, լուսանկարչութիւն, թիթեղագործութիւն և այլն։

Աշակերտ մը որպէս զի կարենայ ընդունուիլ վարժարանիս պատրաստական դասարանին մէջ, պէտք է որ

Ա. Ըլլայ 10-11 տարեկան, ուշիմ, առողջ և պարկեշտ։

Բ. Ունենայ սա ծանօթութիւնները.— Հայերէն վարժ կարդայ, ընթեռնլի կերպով գրել. քերականութենէն «Մասունք բանի»ն գիտնալ, թելադրութիւն մը գրի առնել՝ առանց ուղղագրական խոշոր սխալներու և թուաբանական չորս գործողութիւնները վարժ կերպով կատարել։

Գ. Ներկայացնէ ծննդեան, մկրտութեան, պարկեշտութեան, առողջութեան և պատուաստի վկայականներն ու Օսմանիյէ Թղթաքէրէմ։

Մուտ դասարաններէն մէկուն մէջ աշակերտ մը ընդունուիլ կարենալու համար կը քննուի Վարժարանիս ուսուցչական մարմնէն, ըստ ծրագրին։

Հաստատութեանս Պատկ. խնամակալութիւնը փափաքելով որ Վարժարանս դիւրամատչելի և օգտակար ըլլայ գաւառացի քիչ թէ շատ բարեկեցիկ ազգայիններու ևս, ուսումնական և արհեստագիտական բաժնի թոշակաւոր գիւերթիկ աշակերտներու ընդունելութեան պայմանները բարեփոխած է հետեւեալ կերպով.

Վճարել կանխիկ, իբրեւ մուտքի տուրք (միանուագ) 3 օսմ. ոսկի։

Վճարել կանխիկ, տարեթոշակ 15 օսմ. ոսկի։

Ամէն ծախք (մնունդ, հագուստ, անկողնոյ կազմած, մաքրութիւն, դեղ, բժշկութիւն, ուսումնական պիտոյք և դասագիրք, ուսում) Վարժարանիս վրայ ըլլալու պայմանաւ։

Պատրաստական, Ա. և Բ. դասարաններու ցերեկեայ թոշակաւոր աշակերտները պէտք է վճարեն տարեթոշակ նոյնպէս կանխիկ 6 օսմ. ոսկի։

Իսկ միւս դասարաններուն ցերեկեայ աշակերտները 7 օսմ. ոսկի։ Ի փոխարէն Վարժարանս կուտայ ուսում և միայն ցերեկուան ճաշը։

Դաշնակի կամ ջութակի դասընթացքին հետեւիլ փափաքողները պէտք է վճարեն տարեկան 3 օսմ. ոսկի։

Արձակուրդի միջոցին Վարժարանս մնացող գիւերթիկ թոշակաւորները պիտի վճարեն 1 օսմ. ոսկի։

Վարժարանիս Պատ. Հոգաբարձութիւնը կը կատարէ ծրիավարժներու ընտրութիւնը։ Առանց կանխաւ նոյն Մարմնոյ հրահանգն ստացած ըլլալու, երբ ոեւէ տեղէ ծրիավարժ ուղարկուի, Վարժարանս չենթադրեր իսկ չընդունուիր։

Մնողներ կամ պաշտպաններ աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար՝ կրնան դիմել ի Կ. Պոլիս Ազգ. Պատրիարքարան, կամ ի Կարին Վարժարանիս Տեսչութեան։

Փոխ.-Տեսուչ Սանասարեան Վարժապետ

ԴԻՈՐԳ ԱՏՈՒԼԵԱՆ

Կարին, 14 յուլիս 1907

Ց. Գ. — Վարժարանիս վերաբերեալ ամէն գրութիւն պէտք է ուղղուի հետեւեալ հասցէին. Երզրումտա Սանասարեան մէրքիպի Միւսիրիյէրիճէ. Տեսչութիւն Սանասարեան Վարժարանի Կարին։ 10—9

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին 8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին 3,700,000 Ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Ադրիանոպոլիս, Դամիրճի, Դավալա, Կ. Պոլիս (Գալաթիա և Պոլիս), Մանասբիր եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ Եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուն որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանք ոը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ խնայողական Մտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—8

ՄՕՍ

ՇՈՒԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբարշ եւ տպրաճի փոխադրող

շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սկդր	Նաղլոզգիս
Մինգիս	Էմիլիսա
Բարգիս	Գուզգիս
Թէյզար	Մաքրիս
Նուրեցօճ	Ֆոյնալի
Նավարին	Ֆաուս
	Թիգրա

Առաջին զարգի շոգենաւերը լաւ հանգրաուէա են, Նաւսն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, երկարկանութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեղուշի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ ամենամտիպ Թուսվ ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեղուշի չունին։ սդեր

Կ. Պոլսէ Լիվորնու Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Դալաթիոյ մաքսը հասնելու համար՝ իրենց հրահանգները առնելու համար ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈՎ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուրթոյ խան, Գալաչի գաբա, Պոլիս
ՃԷՄՍ ՄՕՍ Ընկ.
50—49 31 Ճէմս Սդրիդ. Լիվրբ Վ.

ՁԵՆԻԹ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ ՀՈԳԱԿ ՎԱՃԵԼՈՎ,

միակ ժամացոյցը իր նրբախնամ յօրինուածքին, իր բարձրագոյն ճշգրտութեան, իր տոկունութեան և իր բարձր ճշգրտութեան համար, յատկութիւններ՝ որոնք բոլոր Արուեստահանդէսներու մէջ իրաւապէս արժանացուցած են զայն ամենաբարձր վարձատրութեանց, և որոնց համար կարելի է միշտ զայն յանձնարարել և երաշխաւորել։ Իբրեւ կատարելագործութեան վերջին բառը՝ ժամագործական ճարտարարուեստին արդի կալուածին մէջ, ՁԵՆԻԹ ժամացոյցը լիովին կ'արդարացնէ իրեն ընծայուած անունը։

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻՁ, 1900

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ.—ՆԷՕՇԱՏԷԼԻ ԴԻՏԱՐԱՆԻՆ. 1903
ԱՐԳԱՍԻՔՈՑ ՄՐՑՄԱՆ.—ԱՆԳԱՄ ՀԻՒԹԻՒ, ՄԻԼԱՆ. 1906
ԵՒԵ. ԵՒԵ. ԵՒԵ.

ԱՄԷՆ ՄԵՏԱՂԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ

Ընդհ. ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար — Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ ԵՒ ԸՆԿ.

Մեծ վաճառատուն ժամացոյցներու, շղթաներու և գոհարեղէններու

ԲԻՒ 16 — ՊԱՇՃԷ ԳԱԲՈՒ — ԲԻՒ 16

Օռոզտի-Պաք հաստատութեան դիմացը

Ի Բերա, կը գտնուի գոհարավաճառ Տ. Տ. ԼԷՄԼԷԲՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ քով,
Թիւ 400 Մեծ - Փողոց 50—17

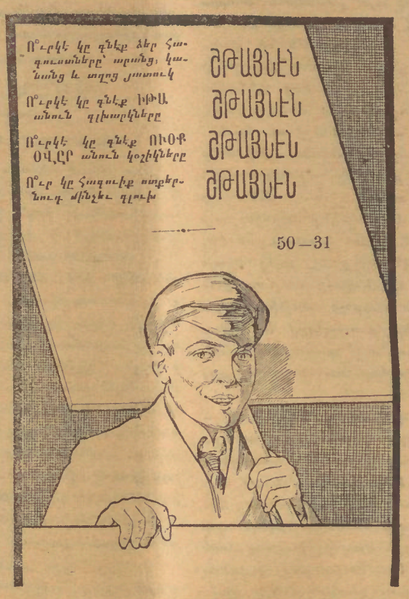

50—31

ԱԼԱՇԷՀԻՐ

ՍԵՂԱՆԻ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ ԵՒ ՀԱՃԵԼԻ

Կը բուժէ սատմոսսացաւ, լեարդի, ալիքի, միզանցքի հիւանդութիւններ, տարախտ, աւազախտ, անարիւնութիւն։

Նշանաւոր քիմագէտներու, ինչպէս Բարիզէն Պ. Քառնոյի, Կ. Պոլսոյ քիմական աշխատանոցին, Աթէնքէն Պ. Ա. Բրիքոմանոսի և մայրաքաղաքիս համբաւաւոր բժիշկներու կողմէ տրուած պաշտօնական տեղեկագիրներ կ'երաշխաւորեն եղական յատկութիւնները այնքան փնտռուած հանքային ջուրին

ԱԼԱՇԷՀԻՐԻ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆ
ՔՈՒՐԲԷՍԻ ԵՒ ՎԱՍԻԼԻՍՏԻ
Սաադրիի խան, Պոլիս
36—22

ՊԱԼՔԱՆ

Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ Ֆր. 9,500,000
Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ » 142,750,009

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կահ կարասի եւայլն, Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ չատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ ամրցելի գիներով և պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ խառն ապահովագրութիւն, ընտանեկան, մանուկներու, եւայլն եւայլն։ 50—15

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ
Գալաթիա, Տեօյէք Օրիկեր Պանքի կից, Սիկասոն խան

ՎԻՐԱԲՈՑԺ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԵՐ

Նիքոլայիտիս Եղբարք

Պատուոյ լիցեանակութեան արժանացած Բարիզի մէջ՝ Ֆրանսայի ատամնաբոյժներու ժողովին անդամներեն։

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 413, Բսսթա փողոց Թիւ 1, Շաուշ վաճառատան վրայ՝ առաջին յարկ։

Ճիւղեր.—Գալատիոյ Մէօհիւրտար, Գոբրիի պարտէզին մօտ։

Բերնի հիւանդութիւնները կը դարմանեն։ Շատ փտած ակռաները ոսկիով, «բլաղին»ով և «էմալ»ով կը լեցնեն։ Իրենց մասնաւոր գործիքներով յանապակիկ ակռայի կտորներ կը շինեն և զայնս կը փակցնեն ակռային առողջ մասին, այնքան ճշգրտութեամբ որ ակռան ամբողջ կ'երեւայ և կտոր ունենալը բնաւ յայտնի չըլլար. այդ կերպով յանապակիով ալ ակռայ կը լեցնեն։ Յանապակիկն ամէնէն ամուրն է ակռայ լեցնելու համար գործածուած զանազան առարկաներուն. եթէ առջեւի ակռաները լեցուին, բնաւ յայտնի չըլլար թէ լեցուած են։ Ատոնցմէ զատ ամերիկեան վերջին գրութեամբ կեղծ ակռաներ կը շինեն և առանց քիմքի «Պրիճուրք» տեսակէ ակռաներ կը դնեն։ Վերոգրեալ տեղերը ամէն օր ի՛ընդունին իրենց դիմողները։ 50—14

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒՆ

Ժամանակացոյց կոխմբ. երու երթկեան.
1907 մարտ (Ռ. Տ.) ուրբաթ օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՑԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կոխմբ. 622
Ապր. եւ ճմբ.

Կայարան			Առտու
Գոնիա		մկն.	11 —
Գաչին խան			11 31
Զումբա			12 15
Արբզ Իօրէն			12 43
Մանտասուն			1 12
Գարաման		ժմն.	1 43
		մկկ.	1 58
Սիարօվա			2 24
Այբանճը-Տէրպէնտ			3 14
Ալաճա			3 50
Էրէյլի		ժմն.	4 15
		մկն.	4 35
Պուլկուրլու	Իրիկուն	ժմն.	4 50

ԴԱՐՁ Կոխմբ. 621
Ապր. եւ ճմբ

Կայարան			Իրիկուն
Պուլկուրլու		մկն.	5 5
Էրէյլի		ժմն.	5 23
		մկն.	7 20
Ալաճա			7 47
Այբանճա-Տէրպէնտ			8 31
Սիտրօվա			9 31
Գարաման		ժմն.	9 37
		մկն.	9 52
Մանտասուն			10 25
Արբզ Իօրէն			10 54
Զումբա			11 30
Գաչին խան			12 6
Գոնիա	Իրիկուն	ժմն.	12 35

50—24

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 50,000,000 Տրախմի

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Ադրիանոպոլիս, Գահիրէ, Սկալենիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բադրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխին և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 արամիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառականներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը գեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուբնթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յանախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով երբ կէտ մը նշմարուեցաւ մթագնած երկնքի ամպերուն տակ. այդ կէտը նախ ծիծեռնակի մը չափ մեծ, յանթի մը պէս սրընթաց, խոյացաւ Թուչուններու ահարեկած խումբին վրայ։

Ճուռակ անուն Թուչունն էր ան։

Սոսկալի արագութեամբ ու ճարտարութեամբ մը բռնեց տորդիկ մը և կուռցի մէկ հարուածով ջախջախելէ յետոյ դանկը, առաւ տարաւ։

Այդ բանը տեղի ունեցած էր Սիպուլոյէ քանի մը քայլ հեռու։

Արդ, Սիպուլօ կը համակրէր այդ փոքր Թուչուններուն և ատելութիւն կը ամուցանէր ճուռակին նկատմամբ։ Այդ յափշտակիչ Թուչունին արարքը Սիպուլոյի եղած ուղղակի նախատինք մըն էր։ Այդ նախատինքին վրէժը լուծելու կերպը գիտէր Հանրիօ։ Դիտած էր որ յափշտակիչ Թուչունը եղեւնիի մը տակ ապաստանած էր. անտառին եղերքը, իր օրը ճաշակելու համար։ Իսկոյն անոր քով փութաց։ Բայց ճուռակը խոյս տուաւ և գնաց հեռուն Թաղի անտառին մէջ։ Հաղիւ ճանկ դպցուցած էր տորդիկին։ Յափշտակիչ Թուչունին ճայը խանգարուեցաւ։ Բայց Հանրիօ չատ լաւ ուսումնասիրած ըլլալով անտառին կեանքը, գիտէր թէ ճուռակը պիտի վերադառնար միւսնոյն օրը կամ յաջորդ օրը առաւօտուն։ Մարտ-ալ'Օ դարձաւ՝ ծուղակ մը փնտռելու համար, և մեծնոյն ատեն ապահովուեցաւ թէ կոմսը կը շարունակէր քնանալ։ Յետոյ այն տեղը գնաց ծուղակ լարելու, ուր խոյացած էր ճուռակը, իր որսը յափշտակելէն յետոյ։

Այդ գործը լմնցնելէն յետոյ, կը պատրաստուէր տնակ դառնալու, երբ տարօրինակ դէպքեր նշմարեց։

—Օ՜հ, աղուէս մը ըլլալու է։ Բայց ինչ համարձակութեամբ ցերեկ ատեն հոս եկեր է։ Անշուշտ հաւ մը կամ բադ մը գողնալու նպատակաւ, մրմնջեց Հանրիօ։

Արդ, Հանրիօ այնքան կ'ատէր աղուէսը որքան ճուռակը։

Սկսաւ աղուէսին հետքերուն վրայէն յառաջանալ դէպ ի անտառ, հասկնալու համար թէ այդ գող կենդանին նախասիրած տեղը ո՞ւր կը գտնուէր։

Հետքը կ'երկարաձգուէր մինչեւ այն ժայռերը, ուր ցարդ որՁ մը չէր նշմարած Սիպուլօ։ Յիշողութեան մէջ դրոշմեց այդ վայրը։

Այս անգամ տուն դառնալու տրամադրութիւն ունէր, երբ որՁին մօտ նշմարեց այծեամի ոտքերու հետքեր։

(Շարունակելի)

Աշխատակցեցաւ ԳԱՐԵԳԻՆ ՀՕՑԱՃԵՆԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹՈՒՐԹՕՆԸ (162)

ՅԱՐԱԼ ՍԱՀՈՒ

Գեղանի Կոմսուհիի Մը ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾԸ

Ժ.

ՍՊԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ԱՌԱՋ

Իր անկողնին խորէն կոմսը բան մը չէր կրնացուցած երկու երիտասարդներու միջեւ անցած դարձածէն։

Երկուքին վրայ ալ ազու նայուածքներ ձգեց, որովհետեւ այդ վարանումներուն, ակնարկութիւններուն և լռելեայն խմաստ ունեցող խօսքերուն չնորհիւ հասկցած էր այն գաղտնի զգացումը որ իրարու կը մօտեցնէր երկու սրտերը։

Արդէն անգամ մը կասկած ունեցած էր այդ մասին, երբ Բրիթիան առաջարկած էր Լիզօնի՝ իրենց ամուսնութեան թուականը որոշել։ Կոմսը սակայն պատասխանած էր, Լիզօնի հարցումին վրայ.

—Դո՛ւն որոշում տուր... Քու կամքդ իմս պիտի ըլլայ...

Ու Լիզօն, փոխանակ ընդունելու այդ ամուսնութիւնը և անոր թուականը կանխելու, Լիզն ինք տանձնած էր այդ թուականը յետաձգելու գործը։

Սիպուլօ սենեակէն դուրս ելաւ, և հայր ու աղջիկ առանձին մնացին։

Կոմսը կամաց մը իր քով կանչեց Լիզօնը։

—Զաւա՛կս։

Ռօզ-Լիզօն իսկոյն հօրը անկողնոյն քով փութաց։ Քիչ մը ժգունած էր և աչքերը դժգոհութիւն կը յայտնէին։

—Դիտե՞ս թէ ի՛նչ բան երեւան հանեցի։

Կոմսը լռեցաւ աղջկան ձեռքը ու գրգռուեց զայն, հարկաւոր պաշտպանութեան շարժուձեւով մը, ու յարեց.

—Հանրիօ կը սիրէ քեզ։

Նոթարի աղջիկը ծռեց գլուխը և սկսաւ արտեւանունքները քթթել, որոնք արցունքներով լցուած էին յանկարծ։

—Հանրիօ կը սիրէ քեզ և իր պատմութիւնն է որ կ'ընէ, ձշմարտութեան թուականն աւանդաւէաք պատմելով...

Նոթարի աղջիկը լուռ մնաց, բոլորովին ճնշուած։ Հեծկլտուքներ կուգային շրթունքներուն վրայ։

—Դիտե՞ս նաեւ թէ ի՛նչ բան հասկցած եմ տակաւին, բաւ հայրը անողոք չեշտով...

—Դուն կը սիրես Հանրիօն...

Ձայնն յետոյ, հայրը անկողնէն հանելէն և տաքուկ թուային քով իր թիկնաթոռին մէջ զետեղելէն յետոյ, Ռօզ իր մեկնումի պատրաստութիւնները տեսաւ. գլուխը, վիզը և ուսերը ծածկեց սեւ բուրդէ երկայն ու կնդուղաւոր ցրփսիի մը մէջ, զոր ինք հիւսած էր, ի նախագուշակութիւն սաստիկ ցուրտերու. առկուն կօշիկներ հագաւ, կողով մը առաւ ու աչքերը երկնքին յառեց։

—Զիւն չեկած պիտի դառնամ...

Ռօզ հօրը երկարեց ճ. կասը, և ապահովուելէ յետոյ թէ ամէն ինչ կարգին է, ճամբայ ելաւ.

—Հանրիօ տեղէն չպիտի երերայ. կ'իմանա՞ս, Հանրիօ, բաւ նորատի աղջիկը։

—Իմացայ։

—Ա՛ռ է իմ հրամանս... հնազանդէ՛ ուրեմն...

Սիպուլօ սեմին վրայ կեցած, Ռօզի մեկնումը դիտեց, մինչեւ անոր անհետացումը։ Յետոյ միտքը դրած ըլլալով հնազանդիլ Լիզօնի կողմէ տրուած հրամանին, դնաց մտնելու դարանը առաւ իր սիրական գիրքերէն մէկը և պատուհանին քով նստաւ։

Այսպէս ժամ մը անցաւ լռութեան ու հանդարտութեան մէջ։

Կոմսը քնացած էր իր թիկնաթոռին մէջ։ Սիպուլօ հաղարումէկ զգուշութիւններ ձեռք առնելով, չարթնցնելու համար զանի, կրակարանը լեցուց փայտով։ Մտրաքութիւն մը կը տիրէր սենեակին մէջ։ Հանրիօ, միշտ բացօթեայ կեանքի վարժուած, անտառներուն մէջ ու լերան վրայ, ուր պաղ ու մաքուր օդ մը կայ, գրեթէ չէր ազդուեր օդի խստութենէն։ Դուռը բացաւ մեղմօրէն ու լիաթոք չնչեց Հանրիօ։

Լիզօն հրամայած էր իրեն՝ տեղէն չշարժիլ, բայց քիչ մը օդ առնելու համար արդեօք մը չկար։ Հեռանալու մտադրութիւն չունէր։ Ինչ կարեւորութիւն ունէր տան ներսը կամ դուրսը գտնուիլը, քանի որ դրան առջեւ կեցած էր և մէկ ակնարկով կրնար նշմարել կոմսը։ Այդպէս անհնազանդ եղած չպիտի ըլլար նորատի աղջկան հրամանին։

Հաղիւ հինգ վայրկեանէ ի վեր հոն կը գտնուէր, ձեռքերը գրպանը դրած, աչքերը դէպ ի վեր յառած, երբ միտքն ինկաւ կեանքի այն բաղմաթիւ առանձնութիւնն մէկը, որոնք կեանքի համար ու մանուան դէմ կը կատարուին։

Հանրիոյի դիմաց տորդիկներու խումբ մը կը թռչէր ծառերու վրայ, անոնց սեւ հունտերը կոյելով։

Թռչունները կուլ կուտային փոքր պտուղները, ղօրաւոր ու կծու հոտով մը, զարհուրելի հոտ մը, զոր ինքն ատելի կը գտնէր։

Հանրիօ ոչ մէկ ուրիշ բան կրնայր ատել աղուէսէն զատ։ Ինչպէս ամէն ոք, ինքն ալ ատելի կը գտնէր աղուէսը